Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (šesto vijeće)

30. travnja 2014.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Direktiva 93/13/EEZ – Trinaesta uvodna izjava – Članak 1. stavak 2. – Potrošački ugovori – Ugovor o hipotekarnom zajmu – Ovršni postupak na temelju hipoteke – Nacionalne zakonodavne i regulatorne odredbe – Ugovorna ravnoteža“

U predmetu C-280/13,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Palma de Mallorca (Španjolska), odlukom od 23. travnja 2013., koju je Sud zaprimio 22. svibnja 2013., u postupku

Barclays Bank SA

protiv

Sara Sánchez García,

Alejandro Chacón Barrera,

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: A. Borg Barthet, predsjednik vijeća, E. Levits, i S. Rodin (izvjestitelj), suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za Barclays Bank SA, J. Rodríguez Cárcamo i B. García Gómez, *abogados*,

— za španjolsku vladu, S. Centeno Huerta, u svojstvu agenta,

— za Europsku komisiju, M. van Beek, É. Gippini Fournier i L. Banciella, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da u predmetu odluči bez njezinog mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: španjolski

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Barclays Bank SA (u daljnjem tekstu: Barclays), s jedne strane, i S. Sánchez García i A. Chacóna Barrere (u daljnjem tekstu: dužnici), s druge strane, povodom naplate neplaćenih dugova proizišlih iz ugovora o hipotekarnom zajmu sklopljenog između stranaka u glavnom postupku.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Deveta uvodna izjava Direktive 93/13 glasi kako slijedi:

„[...] onoga koji stječe robu i usluge treba zaštititi od zlouporabe moći koju imaju prodavatelj robe ili pružatelj usluga [...].“

4 Trinaesta i četrnaesta uvodna izjava te direktive što se tiče nacionalnih zakonodavnih ili regulatornih odredaba propisuju:

„budući da se pretpostavlja da zakonske ili regulatorne odredbe država članica kojima se izravno ili neizravno utvrđuju uvjeti potrošačkih ugovora ne sadrže nepoštene odredbe; budući da se ne čini potrebnim da budu podložni oni uvjeti koji odražavaju obvezne zakonske ili regulatorne odredbe i načela ili odredbe međunarodnih konvencija u kojima su države članice ili Zajednica stranke; budući da se u tom pogledu izrazom iz članka 1. stavka 2. koji glasi ‚obveznih zakonskih ili regulatornih odredaba' obuhvaćaju i propisi koji se u skladu sa zakonom primjenjuju na ugovorne stranke ako nisu utvrđena nikakva drukčija rješenja“;

„budući da se države članice ipak moraju osigurati da se isključi mogućnost pojave nepoštenih ugovornih odredaba, posebno zato što se ova Direktiva primjenjuje također i na obrte, poduzeća i profesije.“

5 Članak 1. stavak 2. navedene direktive propisuje:

„Ugovorne odredbe koje su odraz obaveznih zakonskih ili regulatornih odredaba [...] ne podliježu odredbama ove Direktive.“

6 Članak 3. iste direktive sastavljen je na sljedeći način:

„1. Ugovorna odredba o kojoj se nisu vodili pojedinačni pregovori smatra se nepoštenom ako u suprotnosti s uvjetom o dobroj vjeri, na štetu potrošača prouzroči znatniju neravnotežu u pravima i obvezama stranaka, proizašlih iz ugovora.

2. Uvijek se smatra da se o nekoj odredbi nije pojedinačno pregovaralo ako je ona sastavljena unaprijed pa potrošač nije mogao utjecati na njezin sadržaj, posebno u kontekstu unaprijed formuliranog standardnog ugovora.

[...]

3. Prilog sadrži indikativan i netaksativni popis odredaba koje se mogu smatrati nepoštenima.“

7 Sukladno članku 4. stavku 1. Direktive 93/13:

„Ne dovodeći u pitanje članak 7., nepoštenost ugovorne odredbe procjenjuje se tako da se u obzir uzimaju priroda robe ili usluga na koje se ugovor odnosi u vrijeme kada je ugovor sklopljen, sve popratne okolnosti sklapanja ugovora i sve ostale odredbe tog ugovora ili nekog drugog ugovora o kojem on ovisi.“

8 Članak 6. stavak 1. te direktive formuliran je kako slijedi:

„Države članice utvrđuju da u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem prema nacionalnom pravu nepoštene odredbe nisu obvezujuće za potrošača, a da ugovor u tim uvjetima i dalje obvezuje stranke ako je u stanju nastaviti važiti i bez tih nepoštenih odredaba.“

9 Članak 7. stavak 1. navedene direktive glasi:

„U interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koji prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.“

10 Točka 1. Priloga istoj direktivi nabraja odredbe iz članka 3. stavka 3. potonje. Prilog je sastavljen na sljedeći način:

„1. Odredbe čiji su predmet ili svrha:

[...]

e) zahtjev da svaki potrošač koji propusti ispuniti svoju obvezu plati nerazmjerno visok iznos naknade;

[...]“

Španjolsko pravo

11 Članak 1911. Građanskog zakonika (Código Civil) propisuje:

„Dužnik odgovara za ispunjenje svojih obveza cjelokupnom svojom imovinom, sadašnjom i budućom.“

12 Članak 105. Hipotekarnog zakona (Ley Hipotecaria), kodificiranog dekretom od 8. veljače 1946. (BOE br. 58 od 27. veljače 1946., str. 1518.), kako je posljednje izmijenjen Zakonom 1/2013, propisuje:

„Hipoteka se može sastojati od jamstva za svaku vrstu obveze i ne mijenja neograničenu osobnu odgovornost dužnika uspostavljenu člankom 1911. Građanskog zakonika.“

13 Međutim, članak 140. navedenog zakona dopušta sklapanje ugovora koji ograničavaju odgovornost dužnika. Taj članak glasi:

„Ne dovodeći u pitanje članak 105., aktom kojim se osniva dobrovoljna hipoteka može se valjano ugovoriti da obveza jamstva obuhvaća samo imovinu opterećenu hipotekom.

U tom slučaju odgovornost dužnika i postupanje vjerovnika temeljem hipotekarnog zajma ograničeni su na iznos imovine opterećene hipotekom i ne proširuju se na druga dobra dužnikove imovine.“

14 Članak 570. Zakonika o građanskom postupku (Ley de enjuiciamiento civil, u daljnjem tekstu: LEC), pod naslovom „Kraj ovrhe“, sastavljen je ovako:

„Prisilna ovrha završava samo potpunim ispunjenjem dužne obveze vjerovniku koji zahtijeva izvršenje, koje se utvrđuje aktom sudskog ovršitelja protiv kojeg se može podnijeti izravna revizija.“

15 Sukladno članku 579. LEC-a, pod naslovom „Novčana ovrha u slučaju imovine opterećene hipotekom ili založene imovine“:

„Ako su stvari opterećene hipotekom ili založene stvari stavljene na dražbu, a zarada od njihove prodaje nije dovoljna za namirenje tražbine, podnositelj zahtjeva za ovrhu može zatražiti da se protiv dužnika naloži ovrha za preostali iznos; ovrha se tada nastavlja sukladno uobičajenim pravilima ovrhe.“

16 Članak 671. LEC-a, pod naslovom „Dražba bez podnositelja ponude“, u verziji proizišloj iz Zakona 13/2009 od 3. studenoga 2009. o reformi postupovnog prava za uspostavu novog sudskog tajništva (BOE br. 266 od 4. studenoga 2009., str. 92103.) sastavljen je ovako:

„Ako prilikom dražbe nema nijednog podnositelja ponude, vjerovnik može tražiti dosuđivanje imovine u iznosu jednakom ili većem od 50% od njezine procijenjene vrijednosti ili u iznosu koji mu se duguje po svim temeljima.

[...]“

17 Članak 9. Kraljevskog dekreta 716/2009 od 24. travnja 2009. o primjeni određenih aspekata Zakona 2/1981 od 25. ožujka 1981. kojim se uređuje hipotekarno tržište kao i druga pravila hipotekarnog i financijskog sustava (BOE br. 107 od 2. svibnja 2009., str. 38490.) propisuje:

„Ako iz tržišnih ili kojih drugih razloga stvar opterećena hipotekom izgubi više od 20% početne procijenjene vrijednosti [...], vjerovnik može nakon procjene koju je izvršilo neovisno stručno društvo zahtijevati od dužnika proširenje hipoteke na drugu imovinu dostatnu za pokrivanje razlike između vrijednosti imovine i zajma ili kredita koji jamči.

[...]

[...] Ako dužnik u roku od dva mjeseca nakon poziva na ispunjenje nije isplatio dio zajma ili kredita iz prethodnog stavka, smatrat će se da je izabrao isplatiti cjelokupan iznos zajma ili kredita, što vjerovnik može odmah zahtijevati.“

Glavni postupak i prethodna pitanja

18 Dužnici su 30. kolovoza 2005. potpisali ugovor o zajmu s Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Baleares za iznos od 91.560 eura. Kako bi jamčili taj zajam, ugovorili su hipoteku na stan u kojem su prebivali. Stranke su u ugovor o hipoteci umetnule posebnu klauzulu prema kojoj u slučaju eventualne sudske prodaje stvari referentna vrijednost iznosi 149 242,80 eura. Prema Barclaysu, ugovorne stranke također su ugovorile neograničenu osobnu odgovornost dužnika za vraćanje duga, bez da se ta odgovornost ograniči samo na vrijednost stvari opterećene hipotekom.

19 Aktom od 24. srpnja 2007. Barclays je subrogacijom postao zajmodavac. Barclays i dužnici aktom su istog datuma ugovorili povećanje pozajmljenog kapitala na iznos od 153 049,08 eura. Procijenjena vrijednost stvari opterećene hipotekom i klauzule o odgovornosti dužnika nisu bile izmijenjene. Na one točke koje nisu izričito navedene u novom aktu trebale su se primjenjivati odredbe prvotnog ugovora o hipotekarnom zajmu.

20 Prema Barclaysu, budući da su dužnici prestali plaćati mjesečne rate zajma 24. listopada 2009., istek roka hipotekarnog zajma nastupio je 25. ožujka 2010. Na taj dan iznosi dugovani na temelju tog zajma iznosili su ukupno 150 011,52 eura.

21 Barclays se 10. prosinca 2010. obratio Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Palma de Mallorca (prvostupanjski sud Palma de Mallorce) sa zahtjevom za ovrhu na hipotekarnom jamstvu protiv dužnika u odnosu na dug od 148 142,83 eura glavnice, 1 689,95 eura dospjelih kamata i 45.003 eura kamata i troškova. Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Palma de Mallorca odlukom od 15. prosinca 2010. naložio je ovrhu na nekretnini opterećenoj hipotekom.

22 Sudska prodaja te nekretnine održala se 25. svibnja 2011., a nije prisustvovao nijedan ponuditelj. Navedena nekretnina dosuđena je vjerovniku – Barclaysu, sukladno članku 671. LEC-a, za iznos od 74 621,40 eura, odnosno 50% procijenjene vrijednosti koju su stranke navele u aktu kojim je hipoteka osnovana.

23 Na zahtjev Barclaysa, 18. listopada 2012. doneseno je rješenje o ovrsi protiv dužnika. To je rješenje omogućilo Barclaysu prisilnu naplatu duga u iznosu od 95 944,11 eura, odnosno 75 390,12 eura na temelju preostalog dijela dugovane glavnice, 10 960,50 eura na temelju ugovorenih kamata 25. svibnja 2011. i 9 593,49 eura na temelju troškova ovrhe, kao i za uvećanje provizorno određenog iznosa od 22 617,03 eura na temelju kamata i troškova vezanih za ovršne mjere.

24 U roku koji je zakonski određen u tu svrhu dužnici su podnijeli prigovor protiv navedenog rješenja. Ističu da, s obzirom na to da je nekretnina koja je procijenjena na 182.700 eura, prema ispravi o procjeni koju je naručio Barclays izdanoj 18. svibnja 2007., potonjem dodijeljena za iznos od 74 621,40 eura, treba smatrati da je kredit vraćen dosudom, a da je dio duga prema Barclaysu koji taj iznos nije pokrio smanjen. Također navode Barclaysovu zlouporabu prava i stjecanje bez osnove .

25 Barclays je osporio argumente tog prigovora navodeći da njegov dug nije do kraja isplaćen i da je Tribunal Supremo (vrhovni sud) u sličnim slučajevima već utvrdio da nije bilo ni zlouporabe prava ni stjecanja bez osnove.

26 U tim je okolnostima Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Palma de Mallorca odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1) Treba li Direktivu [93/13] i pravna načela [Unije] vezana za zaštitu potrošača i ugovornu ravnotežu tumačiti na način da se protive španjolskim propisima u području hipoteke koji, iako predviđaju da hipotekarni vjerovnik može zahtijevati povećanje jamstva kada se procijenjena vrijednost smanji za 20%, u okviru postupka hipotekarne ovrhe, ne predviđaju da potrošač/dužnik/dužnik u ovršnom postupku može nakon suprotne procjene zahtijevati reviziju navedene procijenjene vrijednosti, barem u svrhu iz članka 671. LEC-a, kada se ta vrijednost između datuma ugovaranja hipoteke i ovrhe na potonjoj povećala u jednakom ili višem postotku.

2) Treba li Direktivu [93/13] i pravna načela [Unije] vezana za zaštitu potrošača i ugovornu ravnotežu tumačiti na način da se protive španjolskom postupovnom sustavu u području hipotekarne ovrhe, koji predviđa da se vjerovniku koji zahtijeva ovrhu može dodijeliti nekretnina opterećena hipotekom u iznosu jednakom 50% svoje procijenjene vrijednosti (trenutno 60%), što u konačnici neopravdano kažnjava potrošača/dužnika/dužnika u ovršnom postupku u visini od 50% (trenutno 40%) navedene procijenjene vrijednosti?

3) Treba li Direktivu [93/13] i pravna načela [Unije] vezana za zaštitu potrošača i ugovornu ravnotežu tumačiti na način da postoji zlouporaba prava i stjecanje bez osnove kada, nakon što mu je dodijeljena nekretnina opterećena hipotekom od 50% (trenutno 60%) svoje procijenjene

vrijednosti, vjerovnik zahtijeva ovrhu za preostali dugovani iznos kako bi mu dug bio u potpunosti vraćen, iako je procijenjena i/ili stvarna vrijednost dosuđenog dobra viša od ukupne dugovane svote, unatoč činjenici da je takva operacija sukladna nacionalnom postupovnom pravu?

4) Treba li Direktivu [93/13] i pravna načela [Unije] vezana za zaštitu potrošača i ugovornu ravnotežu tumačiti na način da dosuđivanje nekretnine opterećene hipotekom čija je procijenjena i/ili stvarna vrijednost viša od ukupnog iznosa hipotekarnog zajma uzrokuje primjenu članaka 570. i 671. LEC-a, zamjenjujući tako članke 579. i 671. LEC-a, te da stoga treba smatrati da je vjerovnik koji je zahtijevao ovrhu bio u potpunosti isplaćen?“

27 Sud koji je uputio zahtjev pozvao je stranke da podnesu svoja očitovanja o tim pitanjima. Barclays je istaknuo da španjolski propisi ne krše pravo Unije te je zatražio nastavak primjene prisilnih ovršnih mjera. Stranka koja se protivi ovrsi dala je svoj pristanak za prethodni postupak.

O prethodnim pitanjima

28 Svojim četirima pitanjima, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li Direktivu 93/13 i pravna načela Unije vezana za zaštitu potrošača i ugovornu ravnotežu tumačiti na način da se protive pravnim propisima neke države članice, kao što su oni u glavnom postupku, koji s jedne strane predviđaju da, unatoč dosudi nekretnine opterećene hipotekom čija je procijenjena vrijednost viša od ukupnog iznosa jamčenog duga za iznos jednak 50% te vrijednosti hipotekarnom vjerovniku u nedostatku trećeg ponuditelja, taj vjerovnik može pokrenuti ovrhu temeljeći svoj dug na iznosu koji odgovara preostalom iznosu duga i s druge strane dopuštaju proširenje jamstava navedenog vjerovnika u slučaju smanjenja od 20% procijenjene vrijednosti nekretnine opterećene hipotekom bez predviđanja mogućnosti ponovne procjene nakon porasta te procjene u korist dužnika.

29 Kada je riječ o Direktivi 93/13, sukladno njezinom članku 1. stavku 1., svrha joj je uskladiti zakone i druge propise država članica koji se odnose na nepoštene odredbe u ugovorima koji se sklapaju između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača.

30 Također valja podsjetiti da, sukladno članku 1. stavku 2. navedene direktive, „ugovorne odredbe koje su odraz obaveznih zakonskih ili regulatornih odredaba […] ne podliježu odredbama ove Direktive“.

31 Osim toga, sukladno trinaestoj uvodnoj izjavi iste direktive, izrazom iz članka 1. stavka 2. Direktive 93/13 se „obuhvaćaju i propisi koji se u skladu sa zakonom primjenjuju na ugovorne stranke ako nisu utvrđena nikakva drukčija rješenja“.

32 U tom pogledu, sukladno ustaljenoj sudskoj praksi, sustav zaštite koji provodi navedena direktiva počiva na ideji da se potrošač nalazi u slabijem položaju u odnosu na prodavača ili pružatelja što se tiče pregovaračke snage i razine informacija (presuda Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, t. 44.).

33 S obzirom na takav slabiji položaj, članak 6. stavak 1. iste direktive predviđa da nepoštene odredbe nisu obvezujuće za potrošače. Kako proizlazi iz sudske prakse, radi se o odredbi s obveznim učinkom kojoj je cilj zamijeniti formalnu ravnotežu koju ugovor uspostavlja između prava i obveza stvarnom ravnotežom koja će ponovno uspostaviti jednakost između potonjih suugovaratelja (presuda Aziz, EU:C:2013:164, t. 45.).

34 U tom kontekstu Sud je već u više navrata odlučio da je nacionalni sudac dužan po službenoj dužnosti procijeniti nepošteni karakter ugovorne odredbe koja ulazi u područje primjene Direktive 93/13 i time ispraviti neravnotežu između potrošača i prodavača ili pružatelja čim raspolaže potrebnim pravnim i činjeničnim elementima (presuda Aziz, EU:C:2013:164, t. 46. i navedena sudska praksa).

35 Sud je, štoviše, ocijenio da Direktivu 93/13 treba tumačiti na način da se protivi propisu države članice koji sucu kojem je podnesen zahtjev za platni nalog ne dopušta da po službenoj dužnosti, *in limine litis* ili u kojem drugom trenutku postupka i onda kada raspolaže potrebnim pravnim i činjeničnim elementima, ispita nepošteni karakter odredbe o zateznim kamatama u ugovoru koji su sklopili prodavač ili pružatelj i potrošač, kada potonji nije iznio prigovor (presuda Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, C-618/10, t. 57.).

36 Osim toga, Sud je u točki 64. presude Aziz (EU:C:2013:164) ustvrdio da se navedena direktiva treba tumačiti u smislu da se protivi propisu države članice koji, osim što u okviru postupka hipotekarne ovrhe ne predviđa razloge za prigovor koji se temelje na nepoštenom karakteru ugovorne odredbe koja čini temelj ovršne isprave, sucu pred kojim se vodi spor o meritumu, nadležnom za procjenu nepoštenog karaktera takve odredbe, ne dopušta donijeti privremene mjere, među kojima osobito prekid ovršnog postupka, kada je određivanje takvih mjera potrebno radi osiguranja potpune učinkovitosti njegove konačne odluke.

37 U tom pogledu valjda ustvrditi da, u nedostatku usklađenosti nacionalnih mehanizama prisilne ovrhe, načini provedbe, s jedne strane, razloga za prigovor koji su dopušteni u okviru postupka hipotekarne ovrhe i, s druge strane, ovlasti povjerenih sucu u ovršnom postupku u tom stadiju za procjenu utemeljenosti odredaba potrošačkih ugovora potpadaju pod unutarnji pravni poredak država članica na temelju načela procesne autonomije potonjih, međutim pod uvjetom da ne budu nepovoljniji od onih koji uređuju slične situacije podvrgnute nacionalnom pravu (načelo ekvivalentnosti) i da ne čine nemogućim u praksi ili iznimno teškim vršenje prava dodijeljenih potrošačima pravom Unije (načelo učinkovitosti) (vidjeti *per analogiam* presudu Aziz, EU:C:2013:164, t. 50.).

38 Međutim, glavni postupak razlikuje se od onih iz gore navedenih presuda Banco Español de Crédito (EU:C:2012:349) i Aziz (EU:C:2013:164) u kojima su se sporovi pred sudovima koji su uputili zahtjev odnosili izravno na ugovorne odredbe, a postavljena pitanja na ograničenje ovlasti nacionalnog suca u procjeni nepoštenog karaktera tih odredaba.

39 U glavnom postupku sud koji je uputio zahtjev ne navodi nijednu odredbu ugovora između stranaka u glavnom postupku koja bi mogla biti ocijenjena kao nepoštena. Četiri pitanja odnose se na sukladnost nacionalnih zakonskih i regulatornih odredaba s Direktivom 93/13. Nijedna od predmetnih nacionalnih odredaba iz glavnog postupka nije ugovornog karaktera. Osim toga, za razliku od predmeta odnosno presuda Banco Español de Crédito (EU:C:2012:349) i Aziz (EU:C:2013:164), nijedna od tih odredaba ne odnosi se na doseg ovlasti nacionalnog suca za procjenu nepoštenog karaktera ugovorne odredbe.

40 Naime, nacionalne odredbe koje su predmet zahtjeva za prethodnu odluku zakonodavne su ili regulatorne naravi i ne nalaze se u ugovoru iz glavnog postupka. No takve odredbe ne ulaze u područje primjene navedene direktive, kojoj je svrha zabraniti nepoštene odredbe u ugovorima koji se sklapaju s potrošačima.

41 Za razliku od predmeta i presude RWE Vertrieb (C-92/11, EU:C:2013:180, t. 25.), u kojoj su se, prema točkama 29. do 38. te presude, stranke složile o proširenju područja primjene sustava koji je predvidio nacionalni zakonodavac, nacionalne zakonodavne i regulatorne odredbe na koje se odnose pitanja primjenjive su bez izmjene njihovog područja primjene ili njihova dosega putem ugovorne odredbe. Stoga je opravdano pretpostaviti da je poštovana ugovorna ravnoteža koju je uspostavio nacionalni zakonodavac (vidjeti u tom smislu presudu RWE Vertrieb, EU:C:2013:180 t. 28.). Zakonodavac Unije izričito je odlučio očuvati tu ravnotežu, kako i proizlazi iz trinaeste uvodne izjave i članka 1. stavka 2. Direktive 93/13.

42 K tome, nacionalne zakonodavne i regulatorne odredbe koje su predmet glavnog postupka primjenjuju se između ugovornih strana kada nije drukčije ugovoreno. Stoga su, sukladno trinaestoj uvodnoj izjavi Direktive 93/13, one obuhvaćene člankom 1. stavkom 2. te direktive, sukladno kojem „ugovorne odredbe koje su odraz obaveznih zakonskih ili regulatornih odredaba […] ne podliježu odredbama ove direktive [93/13]“. Tako se ta direktiva ni u kojem slučaju ne može primijeniti.

43 Kada je riječ o načelima prava Unije o zaštiti potrošača i ugovornoj ravnoteži, valja ustvrditi da Direktiva 93/13 ima svrhu osigurati njihovo poštovanje uklanjajući iz potrošačkih ugovora nepoštene odredbe kao odraz neravnoteže između ugovornih strana.

44 Kako je već izneseno, nacionalne zakonodavne i regulatorne odredbe koje su predmet glavnog postupka ne ulaze u područje primjene Direktive 93/13 s obzirom da nije istaknuto postojanje nepoštene odredbe. Stoga, kada postoji *lex specialis*, kao što je Direktiva 93/13, koja iz svog područja primjene isključuje slučaj poput onog u glavnom postupku, ne mogu se primijeniti opća načela na kojima se temelji.

45 S obzirom na prethodno izneseno, na pitanja valja odgovoriti da Direktivu 93/13 i načela prava Unije koja se odnose na zaštitu potrošača i ugovornu ravnotežu treba tumačiti na način da su iz njihovog područja primjene isključene zakonodavne i regulatorne odredbe države članice, poput onih u glavnom postupku, ako ne postoji ugovorna odredba kojom se mijenja doseg ili područje primjene potonjih odredaba.

Troškovi

46 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (šesto vijeće) odlučuje:

Direktivu Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima i načela prava Unije koja se odnose na zaštitu potrošača i ugovornu ravnotežu treba tumačiti na način da su iz njihovog područja primjene isključene zakonodavne i regulatorne odredbe države članice, poput onih u glavnom postupku, ako ne postoji ugovorna odredba koja mijenja doseg ili područje primjene potonjih odredaba.

Potpisi